

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка управління та планування бізнесу»

на тему: «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку (на
прикладі ринку плодово-ягідної продукції в Україні)»

Виконавець:

студентка 6 курсу ФЕУП

Комендантова Анастасія Петрівна _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Доброва Наталя Василівна _____

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Сільське господарство - це одна із найважливіших галузей розвитку будь-якої держави, вивчення якої залишається актуальним та пріоритетним видом діяльності. Вона формує аграрно-промисловий ринок країни, економічну та продовольчу базу, продукти харчування для населення, а також трудовий потенціал країни. Україна має ряд переваг для розвитку сільського господарства, зокрема, такі як вигідні природно-кліматичні умови виробництва продукції, зручне логістичне транспортне розташування, близькість основних ринків збуту, постійне зростання населення в країні та в світі, а в наслідок, зростання світового попиту на продовольчі продукти.

Важливим також є те, що агропромисловий комплекс у 2017 році забезпечував понад 10 % обсягу ВВП України. Сільське господарство відіграє важливу роль у формуванні темпів економічного зростання. Аграрні виробники забезпечують продовольчу безпеку країни та здійснюють значний внесок до експортних товаропотоків.

Стимулювання розвитку сільськогосподарських підприємств вирішить соціально-економічні проблеми країни, проблеми забезпечення населення якісною та екологічною продукцією, а також підвищить рівень зайнятості сільського населення.

Ураховуючи нестабільну політичну і економічну ситуацію, агропромисловий комплекс демонструє високі результати. Україна, маючи високий природно-ресурсний потенціал, має унікальні можливості для розвитку аграрної галузі.

Сучасна кон'юнктура глобального ринку аграрної продукції передусім характеризується зміною співвідношення світового попиту і пропозиції, ціновими коливаннями, а також динамічним зростанням торгівлі продовольством у контексті збільшення потреб населення і його доходів у різних частинах світу.

Для вітчизняного агробізнесу глобальна кон'юнктура стала поштовхом на шляху підвищення рівня продуктивності використання ресурсного потенціалу та суттєвого збільшення обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції.

Необхідно постійно досліджувати кон'юнктуру ринку, вивчати тенденції розвитку сільського господарства, аналізувати попит, виявляти та вирішувати проблеми у цій галузі економіки.

Необхідність постійного дослідження змін тенденцій функціонування ринку плодово-ягідної продукції України зумовила вибір теми, постановку мети і завдань дослідження.

Проблемою підвищення ефективності функціонування ринку плодово-ягідної продукції України та зростання рівня конкурентоспроможності цієї галузі широко висвітлені в дослідженнях і публікаціях: В.В. Щербак А. І. Ковальова, Т.О. Кобелєва, В.Р. Кучеренко, Л.В. Оболонцева.

Мета дослідження – дослідження і прогнозування кон'юнктури ринку на прикладі ринку плодово-ягідної продукції в Україні.

Завдання дослідження:

- описати теоретичні аспекти та необхідність дослідження кон'юнктури ринку плодово-ягідної продукції в Україні; методику дослідження кон'юнктури ринку; особливості дослідження кон'юнктури ринку сільськогосподарської продукції;
- дослідити загальний стан ринку плодово-ягідної продукції в Україні, тенденції та перспективи розвитку ринку плодово-ягідної продукції в Україні;
- проаналізувати кон'юнктуру ринку, експортно-імпортний потенціал ринку плодово-ягідної продукції в Україні;
- запропонувати прогноз розвитку виробництва ринку плодово-ягідної продукції в Україні;
- обґрунтувати шляхи підвищення ефективності функціонування ринку плодово-ягідної продукції в Україні.

Об'єктом дослідження є процес дослідження ринку плодово-ягідної продукції в Україні.

Предметом дослідження – теоретичні, методологічні та прикладні аспекти дослідження та прогнозування ринку сільськогосподарської продукції.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в роботі використовувалися різні методи: теоретичного узагальнення – для визначення суті понять «економічна кон'юнктура»; системного підходу – для узагальнення факторів та показників; аналіз, оцінка та прогнозування показників кон'юнктури ринку; порівняння, групування; статистичного аналізу – для аналізу показників та впливу факторів на формування економічної кон'юнктури; графічний – для наявного зображення динаміки основних показників кон'юнктури ринку плодово-ягідної продукції; моделювання – для встановлення прогнозних значень основних показників. Обробка даних здійснювалася з використанням пакету Excel для Windows та програмою Statistica 7.0 від StatSoft.

Інформаційною базою дослідження. Для проведення дослідження були використані вітчизняні та зарубіжні публікації; монографії; матеріали Державної служби статистики; Закони України, що регламентують функціонування сільськогосподарської галузі; звіти відповідних аграрних органів, наукові публікації, дані мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (61 найменування). Загальний обсяг роботи становить 95 сторінок. Основний зміст викладено на 85 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 14 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю.

Комендантова А. Аналіз розвитку ринку плодово-ягідної продукції в Україні// Науковий вісник Одеського національного економічного

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні аспекти дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку»* розглянуто теоретичні аспекти дослідження кон'юнктури ринку, визначено поняття «кон'юнктура ринку», розглянуто методологічні підходи дослідження кон'юнктури ринку та особливості дослідження кон'юнктури ринку сільськогосподарської продукції.

У другому розділі *«Аналіз розвитку ринку плодово-ягідної продукції в Україні»* проаналізовано загальний стан розвитку ринку плодово-ягідної продукції України, дана оцінка основних показники кон'юнктури ринку плодово-ягідної продукції, тенденцій та перспектив розвитку ринку, розглянуто експортно-імпортний потенціал плодово-ягідного ринку.

У третьому розділі *«Прогнозування розвитку ринку плодово-ягідної продукції в Україні»* запропоновано прогноз об'єму виробництва плодово-ягідної продукції в Україні на 2019 рік, визначено основні проблеми, які стримують розвиток ринку, надані рекомендації стосовно шляхів підвищення функціонування ринку плодово-ягідної продукції в Україні.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Економічна кон'юнктура є складною системою, що характеризує ситуацію на ринку, стан якої в кожен момент часу визначається дією сукупності кон'юнктурутворюючих факторів і відображається станом показників економічної кон'юнктури.

2. Методика вивчення економічної кон'юнктури містить такі види робіт: визначення об'єкта дослідження; дослідження основних рис і особливостей ринку; визначення кола показників кон'юнктури; формування інформаційної бази аналізу кон'юнктури; визначення методів дослідження; аналіз результатів дослідження; визначення методів прогнозування кон'юнктури; складання кон'юнктурного прогнозу.

3. Дослідження ринку сільськогосподарської продукції здійснюється на основі використання методичного інструментарію та поетапно, де на кожному із етапів досліджується певна складова (структурна частина), починаючи від наявних попиту та пропозиції, структури ринку, поведінки різних суб'єктів та наявних явищ на ринку, оцінка державного регулювання функціонування аграрного ринку та аналіз результативності ринку.

3. Важливе місце в агропромисловому комплексу України належить садівництву. Плоди та ягоди є одним з основних джерел забезпечення необхідними для організму людини речовинами.

4. У загальній структурі сільськогосподарських культур України у 2017 році плоди і ягоди займали одну із найменших часток та складають 3 % (2048,0 тис. т.).

5. Площа насаджень за період з 1990 по 2017 рік скоротилася у 3 рази, а саме з 679,8 тис.га до 225,5 тис.га. Урожайність плодово-ягідних культур поступово зростає. У 2017 році урожайність склала 10,31 тони з 1 гектара площі під посадку плодово-ягідної продукції.

6. У товарній структурі виробництва плодів і ягід більшу частку займають зерняткові культури, які формують більше половини валового врожаю. Майже 30 % виробництва припадає на кісточкові культури решту обсягів забезпечують ягоди. Найбільшими регіонами-виробниками плодів та ягід в Україні стали Винницька, Хмельницька, Чернівецька та інші області.

7. Фактичне споживання плодів та ягід у 2017 році складає – 52,8 кг, що менше на 22 % менший за мінімальні норми.

8. В 2017 році Україна експортувала продукцію плодів та ягід на суму 195287,3 тис.\$, а імпортувала, в свою чергу, на суму 477254,8 тис. \$.

9. Сальдо зовнішнього обороту є негативним, що означає, що галузь повністю не забезпечує потребу українського ринку та не перекриває імпорт продукції в повному обсязі.

10. На основі програми «Statistica 7.0 від StatSoft» результати прогнозування показують, що обсяг виробництва плодово-ягідної продукції в 2019 році приблизно складе 2208,458 (тис.т). Причому з достовірністю в 95% можна сказати, що вказаний обсяг виробництва буде перебувати в межах від 1924,33 до 2534,539тис. т.

11. Незважаючи на те, що на сучасному етапі галузь виробництва плодово-ягідної продукції розвивається, все ж таки є проблеми які стримують збалансований розвиток плодово-ягідної продукції. Кооперація, вихід на експорт, вільна конкуренція, низька якість посадкового матеріалу, нерозвинена плодово-переробна галузь, відсутність сучасних технологій для зберігання свіжої продукції та працююча державна підтримка. Такі оперативні питання потребують вирішення.

12. Для подальшого розвитку ринку плодово-ягідної продукції необхідним є прийняття заходів розвитку як зі сторони держави так і зі сторони самого виробника плодів та ягід. Державне регулювання загалом аграрного сектора та зокрема ринку сільськогосподарської продукції повинно здійснюватися на основі здійснення ефективного управління економічними та соціальними процесами шляхом застосування дієвих економіко-правових важелів впливу.

АНОТАЦІЯ

Комендантова А.П., «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку (на прикладі ринку плодово-ягідної продукції в Україні)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти досліджень кон'юнктури ринку, методи оцінки кон'юнктури ринку, необхідність та особливості її дослідження в Україні.

Проаналізовано кон'юнктуру ринку плодово-ягідної продукції в Україні, експортно-імпортний потенціал ринку, проблеми, тенденції та перспективи розвитку ринку плодово-ягідної продукції в Україні.

Запропоновано прогноз обсягу виробництва плодово-ягідної продукції в Україні на 2019 рік та шляхи підвищення ефективності функціонування ринку плодово-ягідної продукції в Україні.

Ключові слова: кон'юнктура, плодово-ягідна продукція, виробництво, ринок, кон'юнктурні дослідження, перспективи розвитку, прогноз виробництва, шляхи підвищення.

ANNOTATION

Komendantova A.P., «Research and forecasting of market conditions (on the example of the fruit and berry market in Ukraine)».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty "076" Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges " under the Master's program "Economics, Planning and Business Management". – Odessa National Economic University. – Odessa, 2018.

The work deals with the theoretical aspects of market conditions research, methods of market conditions evaluation, necessity and peculiarities of its research in Ukraine.

Author analysis the situation of the fruit and berry market in Ukraine, the export-import potential of the market, problems, trends and prospects of the fruit and berry market development in Ukraine.

The prognosis of the production of fruit and berry products in Ukraine for 2019 and ways to increase the efficiency of the fruit and berry market functioning in Ukraine is proposed.

Keywords: conjuncture, fruit and berry market, production, market, conditional research, prospects of development, production forecast, ways of improvement.